

Минбаев Советбек Аблазовичтин «Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк системасынын укуктук негиздери (тарыхый-укуктук аспектиери)» аттуу темадагы 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы, укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн даярдалган диссертациясына биринчи расмий оппонент, юридика илимдеринин доктору, профессордун м.а. Баетов Аяз Батыркуловичтин

П И К И Р И

Минбаев Советбек Аблазовичтин «Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүнүн укуктук негиздери (тарыхый-укуктук аспектиери)» деген аталыштагы кандидаттык диссертациясы менен таанышып чыгып, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн алдындагы Жогорку аттестациялык комиссиянын тиешелүү жоболоруна жана талаптарына ылайык, өзүмдүн төмөндөгүдөй пикиримди билдирем:

1. Диссертациянын темасынын актуалдуулугу жана анын жалпы илимий, жалпы мамлекеттик программалар (практиканын жана илимдин, техниканын өнүгүү таламдары) менен байланышы.

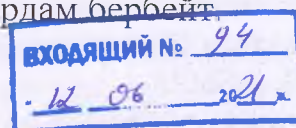
С.А. Минбаевдин кандидаттык диссертациясынын темасы актуалдуу маселеге арналган.

Коомдук коопсуздукту жана коомдук тартипти камсыз кылуу мамлекеттин эң маанилүү милдеттеринин бири. Коом жана мамлекет үчүн олуттуу коркунуч - бул кылмыш жана башка мыйзамсыз аракеттерди жасоо. Уюшкан кылмыштуулуктун, ошондой эле курал-жарактарды, жардыргыч заттарды жана башка объектилерди колдонууга байланыштуу кылмыштардын өсүшү өзгөчө тынчсызданууну жаратат, аларды туура эмес пайдалануу коомдук тартипке, мамлекеттик, коомдук жана жеке коопсуздукка чоң коркунуч келтирет.

Акыркы жылдары жардыргыч заттарды колдонгон террордук актылардын коркунучу кескин көбөйдү.

Ушундай шартта, лицензиялоо-уруксат берүүчү режимдердин укуктук жөнгө салууну өркүндөтүү жана ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдардын, анын ичинде ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүү ишмердүүлүгүнүн натыйжалуулугун жогорулатуу көйгөйү уламдан-улам курч болууда. Айрыкча, лицензия жана уруксат берүүчү иш-чараларга курал-жарак, жардыргыч заттар, жеке детектив жана коопсуздук иштери сыяктуу объектилерге көзөмөлдү күчөтүү зарылдыгы өсүүдө.

Иш жүзүндө лицензиялык-уруксат берүүнүн максаттуу жана натыйжалуу жүргүзүлүшүнө ушул чөйрөнү жөнгө салуучу колдонуудагы мыйзамдык жана ведомстволук ченемдик-укуктук актылардын өркүндөтүлбөгөндүгү, ошондой эле бул жааттагы негизги теориялык түшүнүктөрдүн көп кездешкен ар кандай чечмелөөлөрү жардам бербейт.

Кыргыз Республикасынын аймагында каралып жаткан мамилелерди жөнгө салуучу ченемдик укуктук актылардын ири көлөмү, анын ичинде курал-жарак жүгүртүүсү, жеке детектив жана коргоо ишмердүүлүгү, жарандардын курал-жарак менен юридикалык жактардын ортосунда пайда болгон укуктук мамилелерди так жана жетиштүү жөнгө салбайт. Лицензия жана уруксат берүү ишмердүүлүктүн түрлөрүн көзөмөлдөгөн ички иштер органдары мыйзамдарга тиешелүү өзгөртүүлөрдү киргизүүнү талап кылат.

Жаңы ченемдик укуктук актылардын кабыл алынышына байланыштуу олуттуу өзгөрүүлөр мамлекеттик бийлик органдарынын жана ички иштер органдарынын, атап айтканда, лицензиялык-уруксат берүү ишмердүүлүгүнүн көптөгөн теориялык жана практикалык аспектилерин түшүнүүгө түрткү бергендигин белгилей кетүү маанилүү. Ушуга байланыштуу, иш жүзүндө каралып жаткан чөйрөдөгү негизги түшүнүктөрдүн ар кандай чечмелөөлөрү бар, бул лицензиялоо жана уруксат берүү ишмердүүлүгүнүн максаттуулугуна жана натыйжалуулугуна терс таасирин тийгизет жана ченемдик укуктук актыларды жана практиканы өркүндөтүү максатында кошумча илимий иштеп чыгууларды талап кылат.

Бүтүндөй ички иштер органдарынын иликтенип жаткан ишин теориялык жактан жетиштүү иштеп чыгууга көңүл буруу керек. Мунун негизги себептери: биринчиден, ички иштер органдарынын ишмердүүлүгүн лицензиялык-уруксат берүү чөйрөсүндө укуктук мамилелердин өнүгүү динамикасы, экинчиден, изилденип жаткан чөйрөдө бир катар жаңы ченемдик укуктук актылардын кабыл алынышы жана кошумчаларды талап кылган тиешелүү бөлүмдөрдүн жана кызматтардын ишин өркүндөтүү үчүн аларды түшүнүүгө жана чечмелөөгө байланышкан муктаждыктын болушу.

Бул жаатта С.А.Минбаевдин кандидаттык диссертациясынын Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүү ишмердүүлүгүнүн укук коргоо тутумунда ордун аныктоо менен бул институтту өнүктүрүү боюнча практикалык сунуштарды иштеп чыгууга багытталышын, мындан аркы өнүгүүсүнө түздөн-түз салымын кошууга далалат кылгандыгын белгилөө менен, бул илимий эмгектин теориялык жактан да, практикалык жактан да актуалдуу маселеге арналгандыгын талашсыз айгинелейт.

2. «Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндө жобонун» талаптарынын чегиндеги илимий натыйжалары. Изденүүчү өзүнүн кандидаттык диссертациясында 6 натыйжадан турган корутундуну коомдук коргоого алып чыккан. Натыйжалары диссертацияда жана авторефератта берилген. Кайталап отуруунун зарылчылыгы жок деп эсептейм. Ошондуктан мында ошол натыйжалардын маңызына жана мазмунуна жалпы баа берсем.

Изденүүчүнүн илимий натыйжаларын диссертациянын максаты жана ага жетүү жолдорун аныктаган маселелер, ошондой эле диссертациянын түзүмү дал келип, илимий изилдөөнүн маңызы менен мазмунун толук чагылдырган деп бааласак болот.

Ошону менен бирге, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн алдындагы

Жогорку аттестациялык комиссиянын «Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндөгү» жобосунун кандидаттык диссертацияга коюлган талаптарынын чегинде даярдалгандыгы күмөн жаратпайт.

3. Диссертациялык иштеги ар бир натыйжанын (илимий жобонун), жыйынтыктардын жана корутундулардын негиздүүлүк жана ишенимдүүлүк деңгээли. Изденүүчүнүн диссертациясынын максаты, түзүлүшү, иштеп чыккан жыйынтыктары менен корутундулары илимий эмгектин жана андагы изилдөө ишинин ички бүтүндүгүнөн кабар берет.

Ушуга байланыштуу, изденүүчү тарабынан алынган илимий натыйжалар жалпы жонунан тиешелүү деңгээлде даярдалган, негиздүү жана ишенимдүү деген баага жооп берет.

Анткени диссертанттын илимий жыйынтыктары жана корутундулары лицензиялык-уруксат берүү институтуна байланыштуу ата мекендик жана чет өлкөлүк илимий адабияттарды талдоо, окумуштуулардын теориялык концепцияларын, корутундуларын изилдөө менен бирге алардын көз карашына өзүнүн пикирин тек гана билдирбестен, аны азыркы Кыргызстандын жана башка өлкөлөрдүн укуктук жана мамлекеттик өнүгүү практикасынын жыйынтыктары менен далилдеген.

Буга диссертациядагы илимий дискуссия да, колдонулган булактардын тизмеси менен мазмуну да далил боло алат.

4. Диссертациялык иштеги ар бир илимий натыйжанын (жобонун), жыйынтыктардын жана корутундулардын жаңылык деңгээли.

1-натыйжа. Салыштырмалуу жаңы, себеби ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүн аныктоо боюнча көйгөй укуктук аспектиде юридикалык илимдеги анализге кабылган эмес.

2-натыйжа. Жаңычыл, анткени Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүнүн тарыхый-укуктук аспектилери биринчи жолу диссертациялык деңгээлде талданган.

3-натыйжа. Жаңы деп эсептелет, анткени Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүн жүзөгө ашыруу боюнча изденүүчүнүн көз караштары камтылган.

4-натыйжа. Жаңы болуп саналат, себеби автор Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлигинин уюштуруучулук, штаттык-структуралык тутумун кайра түзүү боюнча чараларды иштеп чыгууда жана кабыл алууда терең функционалдык анализи негизделди.

5-натыйжа. Жаңы, анткени автор тарабынан “Кыргыз Республикасындагы лицензиялык-уруксат берүү тутуму жөнүндө” мыйзам өндүрүшүндөгү боштуктар жана аларды чечүүнүн так укуктук жолдору аныкталган.

6-натыйжа. Салыштырмалуу жаңы, себеби биринчи жолу Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүнүн укуктук негиздери боюнча ата мекендик мыйзам чыгаруучулуктун талдануусу диссертациялык деңгээлде жүргүзүлгөн.

5. Диссертациядагы алынган натыйжалардын ички биримдигин баалоо.

Минбаев Советбек Аблазовичтин «Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүнүн укуктук негиздери (тарыхый-укуктук аспектилери)» аттуу темадагы кандидаттык диссертациясы анда иштелип чыккан илимий натыйжалар менен корутундулардын ички биримдиги менен мүнөздөлөт.

Диссертациянын негизги жоболору, тыянактары жана практикалык сунуштамалары лицензиялык-уруксат берүүнүн укуктук чөйрөсүн аныктоо, Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүн өнүктүрүү боюнча практикалык сунуштарды иштеп чыгуу сыяктуу маселелер менен байланышып, илимий эмгектин түзүмү жана мазмуну менен айкалышып турушу да диссертацияда алынган натыйжалардын ички биримдигинен кабар берет.

6. Изденүүчүнүн алган натыйжаларынын тиешелүү актуалдуу маселелерди, теориялык жана колдонмо милдеттерди чечүүгө багытталышы.

Коргоого коюлган С.А. Минбаевдин диссертациясы бул Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүнүн өнүгүшү жана иштеши менен байланышкан кубулуштардын жана мамилелердин жыйындысы боюнча практикалык сунуштарды иштеп чыгууга жана ошондой эле теориялык жана колдонмо милдеттерди чечүүгө арналган.

Диссертацияда коюлган максаттын алкагында лицензиялык-уруксат берүүчүлүк тутум институтунун Кыргызстанда мындар ары өнүгүүсү боюнча конкреттүү практикалык сунуштар иштелип чыккан жана тиешелүү деңгээлде далилденген.

Изденүүчүнүн алган натыйжаларынын теориялык мааниси ата мекендик юридика илимине кошкон лицензиялык-уруксат берүүчүлүк тутум институту менен байланышкан концепцияларды, тенденцияларды иштеп чыккан салымы боюнча аныкталат.

Ал эми илимий эмгектин практикалык мааниси Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүнө тиешелүү мыйзамдарды жакшыртуу жана жогорку окуу жайларында Диссертациянын жоболору "Мамлекет жана укук теориясы", "Административдик укук", "Укук коргоо органдары" сабактарын өтүү жаатында пайдаланылышы менен мүнөздөлөт.

7. Диссертациянын негизги жоболорунун, натыйжаларынын жана жыйынтыктарынын жарыялануусун ырастоо.

Диссертациялык иштин негизги жоболору, натыйжалары жана жыйынтыктары изденүүчүнүн 9 илимий эмгектеринде чагылдырылган.

1. Минбаев, С.А., Кулдышева, Г.К. О разрешительной системе в обычном праве кыргызов. 2019. – Москва, № 2 (34) 2019. - С.5-8;

2. Минбаев, С.А. Сравнительный анализ правовой регламентации лицензионно-разрешительных систем. Евразийский Юридический журнал,

2019. – Москва, Вып. №9 (136) - С.67-69;

3. Минбаев С.А. Актуальные вопросы исследования лицензионно-разрешительной деятельности в органах внутренних дел Кыргызской Республики. «Евразийское Научное Объединение» – Москва, 2020. - № 9 (67).- С. 275-276;

4. Минбаев, С.А. О понятии лицензионно-разрешительной деятельности. «Евразийское Научное Объединение» – Москва, 2020. - № 9 (67)-С.277-279;

5. Минбаев, С.А. Лицензионно-разрешительная деятельность в зарубежных странах. «Евразийское Научное Объединение» -Москва, 2020. – № 10 (68). - С.367-368;

6. Минбаев, С.А. Регулирование частно-ссыскной деятельности в зарубежных странах. «Евразийское Научное Объединение» - Москва, 2020. – № 10 (68). - С. 369-3714;

7. Минбаев, С.А. Кыргыз Республикасынын Ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүү иши жөнүндө маселеге карата. «ОшМУнун жарчысы». – Ош, 2020. - 234-237-б.б.;

8. Минбаев, С.А. Көзөмөлдөө - Кыргыз Республикасынын Ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк бөлүмүнүн негизги маселеси катары. «ОшМУнун жарчысы». – Ош, 2020. - 238-241-б.б.

9. Минбаев, С.А. Ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүү ишмердүүлүгүндөгү контролдук функциясы. Кыргыз Республикасындагы илимий изилдөөлөр. Кыргыз Республикасынын Жогорку Аттестациялык Комиссиясы. -Бишкек №4, 2020. I бөлүм. - 93-99-б.б.

Диссертация Кыргызстан Эл аралык университетинин, Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университетинин, К.Ш.Токтомаматов атындагы Эл аралык университетинин алдында түзүлгөн Д 12. 20. 614 Диссертациялык Кеңешинин отурумунда талкууланып, коргоого сунушталган.

8. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна туура келиши. Автореферат толук бойдон диссертациянын мазмунуна, анда коюлган изилдөөнүн максатына жана милдеттерине туура келет.

Авторефератта мазмуну дал келген кыргыз, орус, англис тилдериндеги резюмеси бар. Автордун жарыяланган эмгектеринде жана авторефератында диссертациянын негизги мазмуну чагылдырылган.

9. Диссертациянын мазмуну жана жазылышы боюнча кемчилдиктери.

С.А.Минбаевдин диссертациялык изилдөөсү боюнча төмөнкүдөй сын-пикирлер бар.

Биринчиден, автор коргоого алып чыккан 2-жобосунда “Ок атуучу курал-жарактарды сатып алуу, сактоо жана алып жүрүү үчүн уруксат берүү эрежелерине кошумча талаптарды киргизүү зарылчылыгы негизделди. Атап айтканда, 1999-жылдын 9-июнундагы №49 Кыргыз Республикасынын “Курал жөнүндө” мыйзамына ок атуучу курал-жарак сатып алууну каалаган

жакка комиссиялык медициналык текшерүү милдеттүүлүгү боюнча сунуш киргизилген" деп жазат. Бул тезис кошумча аргумент талап кылат деп ойлоймун. Диссертанттан ушул маселе боюнча өзүнүн түшүндүрмөсүн билдирсе дейм.

Экинчиден, диссертация кыргыз тилинде жазылып, корголуп жаткандан кийин, стилистикалык жана орфографиялык жактан айрым кемчилдиктерге дуушар болгон. Ошону менен бирге, аталган кемчилдиктер жана сын-пикирлер диссертациянын натыйжаларын, иштин актуалдуулугун жана маанилүүлүгүн оң баалоого орчундуу тоскоол боло албастыгын да белгилемекмин.

Негизинен, С.А.Минбаевдин диссертациялык изилдөөсү актуалдуу, коюлган талаптарга жооп берген, ишинин жалпы мүнөздөмөсү жакшы. Изилдөө тиешелүү иллюстрациялык материалдарга бай. Ал жогорку илимий-теориялык деңгээлде жазылган, практикалык жактан кызыгуу туудуруулык тыянактары бар, жогорку квалификациядагы эмгек экендиги талашсыз.

10. Диссертациянын «Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндө жобонун» талаптарына туура келиши.

Минбаев Советбек Аблазовичтин «Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынын лицензиялык-уруксат берүүчүлүк ишмердүүлүгүнүн укуктук негиздери (тарыхый-укуктук аспектилери)» аттуу темадагы 12.00.01 - укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы, укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык иши өз алдынча жазылган жана толугу менен бүткөн изилдөө болуп, «Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндө жобонун» талаптарына толук жооп берет.

Диссертант Минбаев Советбек Аблазович 12.00.01 - укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы, укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгарууга татыктуу деп эсептейм.

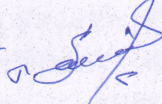
Биринчи расмий оппонент,
юридика илимдеринин доктору,
профессордун м.а.:

Баетов А. Б.

Юридика илимдеринин доктору,
профессордун м.а. А.Б.Баетовдун кол тамгасын тастыктаймын

Кадр бөлүмүнүн башчысы - Кудайбердиев С.З.